

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์โดยนำมาใช้เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและการสร้างเครื่องมือ

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากคนพิการ และเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ คนพิการที่อยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 469 คน แต่ในจำนวนประชากรทั้งหมดดังกล่าวนี้ด้วยความพิการเป็นข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคอย่างมากในการให้ข้อมูลจึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ว่ามีความพิการอยู่ในระดับที่สามารถให้ข้อมูลได้ และได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน โดยคิดเป็นร้อยละ 15.4 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งถือเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ เนื่องจากอยู่ระหว่าง ร้อยละ 15.0 ถึง 30.0 ของประชากรที่

มีหน่วยของประชากรเป็นหลักร้อยละ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา อ้างถึงใน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549, น. 160; สุพัตรา จุณณะปิยะ, 2546, น. 159)

กลุ่มที่ 2 คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ พระประแดงฯ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน จำนวน 33 คน ประกอบไปด้วย นักสังคมสงเคราะห์ 2 คน ผู้ช่วยนักสังคมสงเคราะห์ 2 คน นักกายภาพบำบัด 1 คน ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด 2 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน พยาบาลเทคนิค 1 คน ผู้ช่วยพยาบาล 4 คน ครูฝึกอาชีพ 3 คน เจ้าหน้าที่งานการศึกษา 2 คน และพี่เลี้ยง คนพิการ 15 คน

ข้อจำกัดในการศึกษา

คนพิการจำนวนมากที่อยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ พระประแดง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีความสามารถอย่างจำกัดในการให้ข้อมูล ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ จึงต้องเป็นผู้พูดคุยกับคนพิการเป็นรายบุคคลตามรายละเอียดของแบบสอบถามแต่ละส่วน และอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้คนพิการมีความเข้าใจแบบสอบถาม มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นผู้กรอกแบบสอบถาม ตามคำตอบของคนพิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีลักษณะของคำถามที่สร้างขึ้นประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Closed Ended) และคำถามปลายเปิด (Open Ended) โดยแบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับคนพิการ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคนพิการ ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค การศึกษาสถานภาพสมรส ประเภทความพิการ ลักษณะความพิการ ระยะเวลาที่มีความพิการ รวมทั้งบริการฟื้นฟูสมรรถภาพที่คนพิการได้รับจากสถานสงเคราะห์ เป็นลักษณะคำถามปลายปิด และปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4 ด้าน ได้แก่

- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์
- บริการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา
- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม
- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

เป็นลักษณะคำถามปลายปิดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

จำนวน 33 ข้อ โดยกำหนดคะแนนแต่ละระดับคำตอบดังนี้

เห็นด้วยมาก แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 3

เห็นด้วยปานกลาง แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 2

เห็นด้วยน้อย แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 1

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้าน เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด จำนวน 4 โดยในแต่ละข้อแบ่งเป็นประเด็นย่อย ๆ ข้อละ 5 ประเด็น

2. แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ระยะเวลาการทำงาน รวมทั้งการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับคนพิการ และเหตุผลในการตัดสินใจเข้าทำงานในสถานสงเคราะห์ จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4 ด้าน ได้แก่

- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์
- บริการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา
- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม
- บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

เป็นลักษณะคำถามปลายปิดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

จำนวน 33 ข้อ โดยกำหนดคะแนนแต่ละระดับคำตอบดังนี้

เห็นด้วยมาก แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 3

เห็นด้วยปานกลาง แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 2

เห็นด้วยน้อย แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 1

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด จำนวน 4 โดยในแต่ละข้อแบ่งเป็นประเด็นย่อย ๆ ข้อละ 5 ประเด็น

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาดำเนินการตรวจสอบ ดังนี้

1. การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความชัดเจนครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Pre-Test) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ คนพิการ และเจ้าหน้าที่ของบ้านบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 ชุด ซึ่งแบ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับคนพิการ 15 ชุด และเจ้าหน้าที่ 15 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient)

- ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับคนพิการเท่ากับ .8138 ซึ่งหมายความว่า เครื่องมือมีความน่าเชื่อถือในระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

- ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่เท่ากับ .8731 ซึ่งหมายความว่า เครื่องมือมีความน่าเชื่อถือในระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งของคนพิการและเจ้าหน้าที่ข้างต้นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผู้ศึกษาจึงใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือถึงสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม 2551

2. ผู้ศึกษาลงพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลโดยตรงจากทั้งคนพิการและเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์

3. สำหรับคนพิการที่มีข้อจำกัดในการให้ข้อมูล เช่น เป็นคนพิการที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ สายตามองไม่เห็น แขนพิการ เป็นต้น ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์พูดคุย และอ่านข้อความคำถามเป็นประเด็น ๆ ตามรายละเอียดของแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วน รวมทั้งอธิบาย ข้อคำถามต่าง ๆ ให้คนพิการได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น เพื่อให้คนพิการได้ตอบคำถามที่ตรงตาม ความคิดเห็นของตนเองมากที่สุด โดยผู้ศึกษาจะเป็นผู้กรอกแบบสอบถามให้กับคนพิการ ตามคำตอบที่คนพิการ

ได้ตอบข้อคำถามนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีนักสังคมสงเคราะห์ของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ พระประแดงช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจากคนพิการด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายผล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้ไคสแควร์ (Chi-Square) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับข้อมูลส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของทั้งคนพิการและเจ้าหน้าที่ และข้อมูลส่วนที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4 ด้าน สำหรับการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนำเสนอข้อมูลโดยการเรียงลำดับของคำตอบที่ถูกนำเสนอซ้ำหรือมีความใกล้เคียงกันไว้ในหมวดหมู่เดียวกันตามลำดับจากข้อมูลที่ถูกเสนอซ้ำกันหรือใกล้เคียงกัน จากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด โดยแยกตามประเด็นของการฟื้นฟูสมรรถภาพแต่ละด้าน

การแปลความหมายของข้อมูล

- การแปลความหมายในส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วยมาก) แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 3

ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วยปานกลาง) แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 2

ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วยน้อย) แทนค่าด้วยคะแนนเท่ากับ 1

การแปลความหมายจากคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย โดยแบ่งช่วงคะแนนด้วยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.66$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้กำหนดการแปลความหมายตามระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

- การแปลความหมายในส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดนั้น ผู้ศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามและนำมาจัดหมวดหมู่เป็นประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม และอภิปรายผล